

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**OCENA USPEŠNOSTI OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA NA
PRIMERU IZBRANEGA PODJETJA**

Ljubljana, junij 2013

LEA PETERKA

Spodaj podpisana Lea Peterka, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Ocena uspešnosti obveznega večstranskega pobota na primeru izbranega podjetja, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko dr. Barbaro Mörec.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v diplomskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega diplomskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 27.06.2013

Podpis avtorice:_____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV POBOTA.....	2
1.1 Pogoji pobotanja	2
1.2 Vrste pobotov	3
2 OBVEZNI VEČSTRANSKI POBOT OD 1991 DO 2002	5
3 ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (ZPREZP), KI JE VELJAL OD 16. MARCA 2011 DO 28. JULIJA 2012.....	7
3.1 Razlogi za uveljavitev ZPreZP in obveznega večstranskega pobota	7
3.2 Postopek prijave obveznosti v obvezni večstranski pobot	8
3.3 Povezava med ZPreZP in Zakonom o davku na dodano vrednost	9
4 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA PO ZPREZP	9
4.1 Prednosti obveznega večstranskega pobota.....	10
4.2 Pomanjkljivosti obveznega večstranskega pobota	10
5 TRENUTNO VELJAVNI ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (ZPREZP-1)	14
6 OCENA USPEŠNOSTI OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA NA PRIMERU IZBRANEGA PODJETJA.....	15
6.1 Namen in cilj analize	15
6.2 Metodologija.....	15
6.3 Opis izbranega podjetja	16
6.4 Analiza poravnavanja kupcev v izbranem podjetju.....	17
6.5 Uspešnost pobotanja obveznosti v obveznem večstranskem pobotu	18
6.6 Likvidnost izbranega podjetja	22
SKLEP.....	23
LITERATURA IN VIRI	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Vzajemnost med podjetjema.....	2
Slika 2: Večstranski pobot.....	5
Slika 3: Pobotna kroga, ki si med seboj konkurirata.....	11
Slika 4: Trenutna struktura poravnavanja obveznosti in terjatev v izbranem podjetju.....	17
Slika 5: Način poravnavanja terjatev izbranega podjetja (v 1000 €) od leta 2007 do maja 2013.....	18
Slika 6: Uspešnost posameznega kroga obveznega večstranskega pobota v izbranem podjetju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013 (v %)	19
Slika 7: Prodaja kupcem po posameznih plačilnih pogojih od marca 2011 do maja 2013 (v 1000 €).....	19
Slika 8: Uspešnost posamezne vrste pobota v celotnem znesku pobotanih terjatev in obveznosti v izbranem podjetju od leta 2006 do maja 2013 (v %)	20
Slika 9: Število dni poravnave obveznosti in terjatev v izbranem podjetju od datuma računa do obveznega večstranskega pobota	20
Slika 10: Število dni poravnave obveznosti in terjatev v izbranem podjetju od datuma zapadlosti računa do obveznega večstranskega pobota.....	21

UVOD

Državni zbor Republike Slovenije je marca leta 2011 znova uvedel obvezni večstranski pobot, ki se je v Sloveniji že izvajal do leta 2002. Obvezni pobot so znova uveljavili zaradi vse večje plačilne nediscipline, s katero se soočajo gospodarski subjekti v Sloveniji. Njegov bistveni namen je bil zmanjšanje medsebojne zadolženosti med podjetji.

Obvezni večstranski pobot, ki je določen v Zakonu o preprečevanju zamud pri plačilih (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1, v nadaljevanju ZPreZP), je po uvedbi dne 15. marca 2011 povzročil v podjetjih in javnosti povzročil veliko praktičnih težav. Dežman (2011, str. 7) je zapisal, da je bilo zaradi tako hitrega sprejetja zakona videti, kot da zakonodajalec pred njegovim sprejetjem ni tehtno premislil o posledicah. Javnost se je razdelila ob vprašanju, ali je obvezni večstranski pobot koristen za podjetja in ali zmanjšuje njihovo nelikvidnost ali ne. Gospodarska zbornica Slovenije (v nadaljevanju GZS) je mnenja, da povečuje plačilno nesposobnost podjetij. Na drugi strani pa Ministrstvo za finance in Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence (v nadaljevanju AJPES) zagovarjata obvezni večstranski pobot kot pozitiven ukrep vlade v boju proti plačilni nedisciplini (Fidermuc, 2011, 15. april).

Namen mojega diplomskega dela je proučiti prednosti in pomanjkljivosti obveznega večstranskega pobota ter ugotoviti, ali je pripomogel k večji likvidnosti podjetja kot tudi k večji plačilni disciplini njegovih poslovnih partnerjev. Cilj je oceniti uspešnost obveznega večstranskega pobota na konkretnem primeru.

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. V prvem poglavju so opisani pogoji pobotanja in vrste pobotov. V drugem poglavju so opisani obvezni večstranski pobot v preteklosti in razlogi, ki so pripomogli k odpravi obveznega pobota leta 2002. V tretjem poglavju je predstavljen obvezni večstranski pobot po ZPreZP, ki je veljal od 16. marca 2011 do 28. julija 2012. V poglavju je opisan postopek prijave obveznosti v spletno aplikacijo ePobot in predstavljena je sprememba Zakona o davku na dodano vrednost, na katero je ZPreZP vplival. V četrtem poglavju so opisane prednosti, s katerimi se podjetje lahko sooči, če obveznosti pobota v obveznem večstranskem pobotu po ZPreZP. V poglavju so izpostavljene tudi pomanjkljivosti ZPreZP v delih, ki se nanašajo na obvezni večstranski pobot. V petem poglavju je predstavljen trenutno veljavni Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (v nadaljevanju ZPreZP-1), ki je začel veljati 28. julija 2012 ter nadomestil prej veljavni ZPreZP.

V zadnjem poglavju je predstavljena analiza, ki sem jo opravila v izbranem podjetju. Prikazala sem strukturo poravnavanja kupcev v izbranem podjetju ter primerjala uspešnost različnih vrst pobotov od leta 2006 do marca 2012, ko obvezni večstranski pobot ni bil uveden, in od aprila 2011 do maja 2013, ko je bil le-ta sprejet. Primerjala sem uspešnost posameznega obveznega večstranskega pobota v podjetju z uspešnostjo celotnega pobotnega kroga pri AJPES. Na podlagi dobljenih rezultatov sem poskusila ugotoviti, ali je obvezni pobot uspešen mehanizem v boju proti plačilni nedisciplini.

1 OPREDELITEV POBOTA

Pobotanje ali kompenzacija je urejeno od 311. do 318. člena Obligacijskega zakonika. Ta opredeljuje pobot kot način prenehanja obveznosti (3. oddelek, Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12). Na podlagi 311. člena tega zakona lahko dolžnik pobota svojo obveznost do upnika s terjatvijo, ki jo ima do njega. Obveznost in terjatev dolžnika do upnika morata biti iste kakovosti, iste vrste in obe morata biti zapadli. Če ima podjetje terjatev in obveznost do drugega podjetja, ki nista v enakem znesku, se pobot izvede v vrednosti nižje terjatve ali obveznosti. Preostali znesek višje terjatve ali obveznosti ne preneha obstajati in ga je treba poravnati (Kovač, 2011, str. 89).

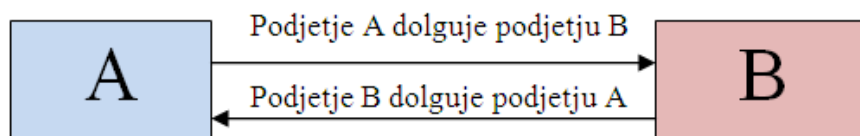
1.1 Pogoji pobotanja

Obligacijski zakonik v 311. členu določa, da se lahko obveznosti in terjatve pobotajo le, če obstajajo pogoji vzajemnosti, istovrstnosti in zapadlosti (Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12). Sodna praksa in teorija tem pogojem dodajata še pogoj iztožljivosti in likvidnosti (Juhart, Plavšak & Jadek-Pensa, 2003, str. 392).

- **Vzajemnost**

Pogoj vzajemnosti je opredeljen v 311. členu Obligacijskega zakonika, ki pravi, da dolžnik lahko pobota svojo obveznost do upnika s terjatvijo tega istega dolžnika do upnika (Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12). Kovač (2011, str. 89) razlaga, da vzajemnost obstaja le, kadar si dve podjetji med seboj dolgujeta. Tudi, če bi se pri pobotih z več kot dvema podjetjema vsi strinjali, da zapirajo svojo terjatev do podjetja, ki ni hkrati njihov upnik, vzajemnosti med njimi ni.

Slika 1: Vzajemnost med podjetjema

Vir: Obligacijski zakonik, Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12.

- **Istovrstnost**

Pogoj istovrstnosti se nanaša na to, da sta obe terjatvi iste vrste in iste kakovosti, pri čemer je večinoma sredstvo pobota denar (Kovač, 2011, str. 89). Tako se na primer med seboj ne moreta pobotati denarna in nedenarna terjatev.

- **Zapadlost**

Po 311. členu Obligacijskega zakonika se lahko pobotajo le terjatve, ki so že zapadle (Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12). Če ena terjatev zapade prej kot druga, lahko upnik dolžniku poveča znesek terjatve za zamudne obresti (Juhart et al., 2003, str. 391). Zamudne obresti upnik obračuna dolžniku od dneva zapadlosti obveznosti dolžnika do dneva, ko zapade upnikova obveznost do dolžnika. Pogoj zapadlosti pa ne velja, kadar je podjetje v stečajnem postopku. Takrat se štejejo vse terjatve in obveznosti za dospele od začetka stečajnega postopka.

- **Iztožljivost**

Pojem iztožiti pomeni s tožbo zoper dolžnika doseči, da poravna zapadli dolg (Iztožiti, 2012). V primeru zastarane obveznosti, kot ene izmed oblik naturalnih obveznosti, upnik niti s tožbo zoper dolžnika ne more več doseči, da bi ta poravnal zapadlo obveznost. To pa ne pomeni, da dolžnik ne more poravnati svojega dolga, če to želi. Naturalna obveznost se lahko zapre tudi s pobotom, zato je treba paziti, da pobotno izjavo predloži dolžnik takšne obveznosti. Če pobotno izjavo predloži upnik, lahko dolžnik ugovarja (Juhart et al., 2003, str. 392).

- **Likvidnost**

Pojem nelikvidnosti ima več razlag. Po eni izmed razlag nelikvidnost pomeni, da podjetje v danem času ni sposobno poravnati svojih obveznosti. Po drugi razlagi predstavlja značilnost podjetja, kako hitro lahko spremeni premoženje v denarna sredstva (Likvidnost, 2012). Podjetje je nelikvidno, kadar ne more hitro spremeniti nedenarnega premoženja v denarna sredstva in ima pri tem pomembno izgubo. Opredelitev nelikvidne terjatve, ki jo je navedel Cigoj (v Juhart et al., 2003, str. 392), pa pravi, da je terjatev nelikvidna, kadar je sporna ali pa še ni določena. Če je terjatev predmet pravnega postopka, ki še ni dokončan, taka terjatev ni natančno določena in je ne moremo vključiti v pobot. To pa ne pomeni, da je terjatev določena samo takrat, ko je bila ugotovljena s pravnomočno sodno odločbo. Ne more se pobotati tudi terjatev, ki ji dolžnik ugovarja, oziroma je očitno, da ne obstaja. V teh primerih pobot ne vsebuje pogoja likvidnosti terjatev (Juhart et al., 2003, str. 392).

1.2 Vrste pobotov

Djokič (2011) razlikuje med:

- enostranskim ali prisilnem pobotom,
- prostovoljnim pobotom ali pogodbenim pobotanjem,
- večstranskim pobotom.

- **Enostranski ali prisilni pobot**

Enostranski ali prisilni pobot je urejen v Obligacijskem zakoniku od 311. do 318. člena. Po 312. členu Obligacijskega zakonika (Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12) do pobota ne pride samodejno, ko so izpolnjeni vsi pogoji pobotanja, ampak mora ena stranka drugi stranki predložiti pobotno izjavo, pri čemer je vseeno, katera stranka to stori. Pobotna izjava je izjava, v kateri se odraža prava volja izjavitelja, da pobota svojo obveznost. Prava volja izjavitelja se bo najbolj odražala, če bo čim boljše opisal obveznosti, ki jih želi s pobotom poravnati. Navedi mora na primer številko računa, datum računa, datum zapadlosti računa in podobno. Vsebina in oblika pobotne izjave nista nikjer predpisani, pomembno pa je, da je izjavitelj poslovno sposoben, ko predloži izjavo. Posebnosti pri pobotni izjavi so podjetja v stečajnem postopku ali prisilni poravnavi ter podjetja v tožbi. Če je dolжник v stečajnem postopku, upniku ni treba predložiti pobotne izjave, saj se terjatev upnika do stečajnega dolžnika in nasprotna terjatev stečajnega dolžnika do upnika ob začetku stečajnega postopka štejeta za pobotani na podlagi Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Enako velja za podjetja v prisilni poravnavi (Juhart et al., 2003, str. 395–396). Upnik pa se lahko pritoži, kadar mu je bila terjatev do stečajnega dolžnika ali podjetja v prisilni poravnavi odstopljena šest mesecev pred začetkom stečajnega postopka ali postopka prisilne poravnave in je upnik vedel oziroma bi moral vedeti, da je dolжник plačilno nesposoben. V takem primeru pobot ni dovoljen po 263. členu Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Ur. l. RS, št. 67/1993, št. 74/1994 Odl. US: U-I-17/94, 8/1996 Odl. US: U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997, 1/1999-ZNIDC, 52/1999, 101/2001 Odl. US: Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006 Odl. US: U-I-253/04-11, 126/2007-ZFPPIPP, v nadaljevanju ZFPPIPP).

- **Prostovoljni pobot ali pogodbeno pobotanje**

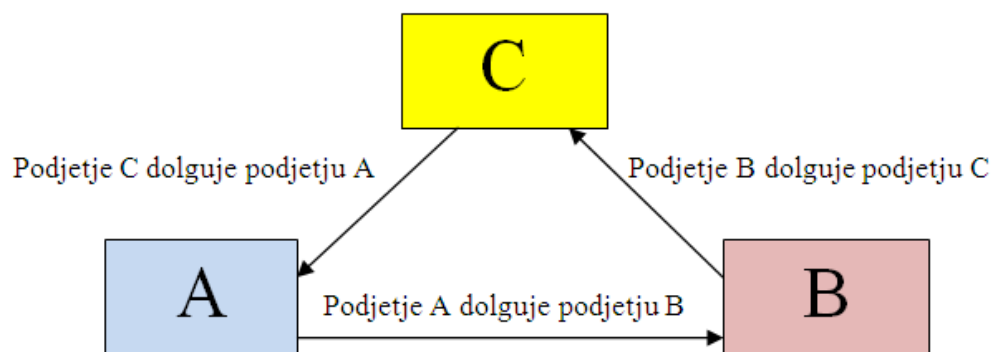
Cigoj (v Djokić, 2011, str. 1128) definira prostovoljni ali pogodbeni pobot kot sporazum med strankama, da se njune vzajemne terjatve upoštevajo kot pobotane. Pobot se ne izvrši takrat, ko so izpolnjeni vsi pogoji pobotanja, ampak od trenutka, ki ga določita stranki. Če stranki ne določita trenutka pobota, se štejejo vzajemne terjatve pobotane od trenutka, ko njuna pogodba postane veljavna.

- **Večstranski pobot**

Djokić (2011, str. 1128) je mnenja, da sta enostranski pobot in pogodbeno pobotanje urejena v Obligacijskem zakoniku, večstranski pobot pa je urejen le v ZPreZP. Poznamo prostovoljni in obvezni večstranski pobot (Večstranski pobot, 2012).

Večstranski pobot ni pobot po Obligacijskem zakoniku, saj ne izpolnjuje vseh pogojev pobotanja. Manjka mu pogoj vzajemnosti. Večstransko pobotanje pomeni, da v pobotu sodeluje troje ali več podjetij, ki so upniki in dolžniki, med seboj pa niso v neposrednem vzajemno dolžniško-upniškem razmerju (Djokić, 2011, str. 1128).

Slika 2: Večstranski pobot

Vir: Sodstvo Republike Slovenije, Sklep III Ips 59/2000.

S to razlago večstranskega pobota se strinja tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije s sklepom III Ips 59/2000. V sklepu Vrhovno sodišče Republike Slovenije določa večstranski pobot kot sporazum o odpustu dolga med vsemi udeleženci pobota in ne kot pobot, ki ga opredeljuje Obligacijski zakonik od 311. do 318. člena. Obligacijski zakonik je začel veljati 1. januarja 2002 in s tem nadomestil Zakon o obligacijskih razmerjih (v nadaljevanju ZOR). OZ je od 311. do 318. člena vsebinsko enak ZOR v členih od 336 do 343 (Djokić, 2011). Sodišče razlaga, da večstranski pobot ne obstaja, če v njem niso udeležena vsaj tri podjetja. Veriga ali krog poteka tako, da podjetje A dolguje podjetju B, ta dolguje podjetju C, podjetje C pa dolguje podjetju A. Vsako podjetje v verigi je v dolžniško-upniškem razmerju s svojim predhodnikom in naslednikom, vendar to razmerje ni vzajemno, saj podjetje ne dolguje tistemu podjetju, ki ga tudi terja. Vsi udeleženci v verigi se dogovorijo, da si vsi v isti vrednosti odpustijo dolgove, oziroma si upoštevajo dolg kot poravnani. Sodišče takšen način poravnavanja obveznosti šteje kot odpustek dolgov, saj vsako podjetje svojemu dolžniku odpusti dolg (Sklep III Ips 59/2000).

2 OBVEZNI VEČSTRANSKI POBOT OD 1991 DO 2002

V septembru 1991 je Republika Slovenija sprejela Odlok o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 17/1991, v nadaljevanju Odlok). Marsetič (1994) razlaga, da je bila v tem času v Sloveniji problematična predvsem nelikvidnost podjetij, kar je vplivalo, da podjetja svojih obveznosti niso bila zmožna sproti poravnati. Odlok o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb naj bi to stanje omilil.

Od leta 1991 do leta 1994 je obvezno pobotanje obveznosti in terjatev za vse pravne osebe izvajala Služba družbenega knjigovodstva (v nadaljevanju SDK), in sicer enkrat na mesec (Odlok o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb v Republiki Sloveniji, Ur. l. RS, št. 17/1991).

Pravne osebe so prijavile SDK neporavnane obveznosti, ki so zapadle do dneva predložitve prijave. Pravnim osebam pa ni bilo treba prijaviti obveznosti, ki so do ene pravne osebe znašale manj kot 1.000,00 dinarjev, obveznosti, katere plačilo je bilo zavarovano, ter obveznosti, v zvezi s katerimi se je vodil spor pri pristojnem sodišču. Ob sprejetju Odloka so podjetja dvomila o obveznem večstranskem pobotu, saj so bila prepričana, da želi SDK le izvedeti, kdo ne plačuje svojih obveznosti. Dvom je nastal zato, ker so SDK morali predložiti seznam lastnih zapadlih obveznosti. Po končanem obveznem večstranskem pobotu jih je SDK obvestila, katere obveznosti in terjatve so se jim pobotale. Dolžnik ali upnik je lahko svoje obveznosti in terjatve poravnal tudi v prostovoljnem večstranskem pobotu, in sicer tako, da je sam pripravil predlog pobota s seznama, ki so mu ga predložili upniki ali dolžniki (Habjan, Kosec & Žavbi, 1991).

Avgusta 1994 je bil v uradnem listu objavljen Zakon o Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje (Ur. l. RS, št. 48/1994, št. 18/1995, Odl. US: I-U-158/94, 58/1995, 18/1996-ZDavP, 87/1997, 54/1999, Odl. US: U-I-78/97, 30/2002-ZPlaP, 80/2004-ZUARLPP). V 72. členu je določil Agencijo Republike Slovenije za plačilni promet (v nadaljevanju APP) za pravno naslednico SKD in s tem določil, da prevzame njena dela in naloge. S tem je APP začela opravljati obvezno pobotanje obveznosti in terjatev pravnih oseb na podlagi Odloka o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb (Črčinovič Krofič, 1995, str. 11).

Posamezni pobotni krogi, ki so se izvajali na podlagi Odloka, so ublažili nelikvidnost podjetij ter tako omilili ta problem, s katerim se je srečevalo veliko podjetij po osamosvojitvi Republike Slovenije. Čeprav je obvezno pobotanje zmanjšalo nelikvidnost podjetij, pa rezultati pobota prikazujejo, da je bil najuspešnejši izmed posameznih pobotnih krogov prav prvi. Prvi pobotni krog je SDK opravila novembra 1991, kjer je pravnim osebam uspelo pobotati kar 18,9 % vseh prijavljenih obveznosti (Marsetič, 1994).

Uspešnost pobotanja, ki ga je izvajala Agencija za plačilni promet, se je do leta 2002 slabšala in konec tega leta je obvezni večstranski pobot prenehal veljati. Razlog za odpravo obveznega večstranskega pobota je bil prenehanje delovanja APP, saj so podjetja zapirala transakcijske račune pri APP in jih odpirala pri bankah (Petrič, 2002, str. 66). Prav tako Banka Slovenije in Ministrstvo za finance nista bila naklonjena obveznemu pobotanju obveznosti in terjatev. Banka Slovenije je bila mnenja, da APP opravlja komercialno funkcijo, saj je prejemale nadomestilo za opravljeno storitev po ceniku storitev. Hkrati naj bi po mnenju Banke Slovenije Odlok preveč posegal v poslovno-pogodbeni odnos med poslovnima partnerjema, kar pa naj bi bilo dopustno le v primeru družbene lastnine, v primeru zasebne lastnine in tržnega gospodarstva pa ne. Banka Slovenije je bila tako mnenja, da je Odlok posegal v avtonomijo poslovnih partnerjev. Ministrstvo za finance je imelo drugačen pogled na obvezno pobotanje. Pojem obveznosti je povezovalo s tem, da se obvezno upoštevajo rezultati obveznega večstranskega pobota, na katerega se je podjetje prijavilo, in ne z obvezno prijavo zapadlih obveznosti v obvezni večstranski pobot (Nidorfer, 2000).

3 ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (ZPREZP), KI JE VELJAL OD 16. MARCA 2011 DO 28. JULIJA 2012

ZPreZP (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1) je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na seji 4. marca 2011. Večstranski pobot opredeljuje ZPreZP (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1) od 12. člena do 18. člena, in sicer kot način prenehanja neposredno in posredno vzajemnih denarnih obveznosti. Z uvedbo obveznega večstranskega pobota ZPreZP uvaja ukrepe za odpravo plačilne nediscipline. Zakon se uporablja, kadar upnik dostavi blago ali opravi storitev kupcu, ta pa je dolžan poravnati denarno obveznost. Ti posli so lahko sklenjeni med gospodarskimi subjekti ali pa med gospodarskimi subjekti in javnimi organi. S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2011/7/EU z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (1. člen, Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1, v nadaljevanju Direktiva).

3.1 Razlogi za uveljavitev ZPreZP in obveznega večstranskega pobota

Direktiva je izpostavila problem zamud plačil v trgovinskih poslih med gospodarskimi subjekti in javnimi organi. Veliko podjetij zamuja s plačili in ne poravnava obveznosti v dogovorjenem roku, s čimer negativno vplivajo na likvidnost, dobičkonosnost in konkurenčnost podjetij. Direktiva opredeljuje pojem zamuda pri plačilu kot neplačilo v pogodbenem ali zakonskem plačilnem roku (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2011/7/EU z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, Ur. l. Evropske unije L, št. 48).

Predlog ZPreZP (Ministrstvo za finance, 2011), ki ga je Vlada Republike Slovenije poslala Državnemu zboru Republike Slovenije dne 17. februarja 2011, navaja kot razlog za sprejetje obveznega večstranskega pobota likvidnostne težave gospodarskih subjektov. V predlogu ZPreZP Vlada RS razlaga, da je ukrep nujen, saj likvidnostne težave podjetja lahko posledično povzročajo likvidnostne težave tudi poslovnim partnerjem. Obvezni večstranski pobot je tako ključni ukrep za zmanjševanje zamud pri plačilih v celotnem gospodarstvu.

Likvidnost podjetja pomeni, da ima le to dovolj denarja za poravnavo svojih obveznosti na dan zapadlosti, oziroma da je zmožno pridobiti posojilo za poravnavo teh obveznosti (Graham & Coyle, 2000, str. 3). Podjetja, ki v kriznih časih ne pridobijo kreditov od bank ali različnih drugih finančnih ustanov, pa si lahko povečajo likvidnost tudi ob pomoči dobaviteljskega kredita (Glogovšek, 1996, str. 231). Dobaviteljski kredit je kratkoročni kredit, ki ga upnik odobri svojemu kupcu tako, da mu dovoli plačati blago ali storitev pozneje, kot je bila ta opravljena. Zato se tak kredit imenuje tudi odloženo plačilo. Če je kupec po preteku tega roka še vedno nelikviden, si lahko kratkoročno likvidnost podaljša tako, da plačilo zapadlih obveznosti prestavi za nekaj dni (Graham & Coyle, 2000, str. 23).

Glogovšek (1996, str. 222) navaja, da se likvidnost podjetja lahko ugotavlja na podlagi objektivne in subjektivne ocene. Objektivna ocena likvidnosti se izračuna iz bilance stanja podjetja, subjektivno oceno likvidnosti pa se oceni na podlagi poslovne politike podjetja oziroma glede na to, koliko je podjetje podvrženo tveganju, kako dolgo je podjetje navzoče na trgu in podobno.

3.2 Postopek prijave obveznosti v obvezni večstranski pobot

ZPreZP (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1) določa, da mora dolжник po nastanku zamude svojo denarno obveznost elektronsko prijaviti v prvi krog obveznega večstranskega pobota, ki sledi datumu nastanka zamude. Obvezni večstranski pobot se izvaja pri upravljavcu sistema obveznega večstranskega pobota enkrat na mesec. ZPreZP (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1) določa za upravljavca sistema večstranskega obveznega pobota Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES). AJPES je upravljavec sistema obveznega večstranskega pobota do sklepa postopka podelitve koncesije za upravljanje sistema, vendar ne dlje kot do 31. decembra 2012 (29. člen ZPreZP, Uradni list RS, št. 18/2011). V trenutku priprave tega diplomskega dela novi upravljavec še ni znan. AJPES izvaja obvezni pobot po urniku, ki se določi na začetku vsakega koledarskega leta. Dolжник prijavi svoje zapadle obveznosti v spletno storitev ePobot, za katero potrebuje kvalificirano digitalno potrdilo za namen preverjanja identitete osebe, ki prijavlja. Prijava se šteje za opravljeno, če je sprejeta v sistem v trenutku, ko upravljavec zapre vnos za posamezni krog pobota. Podjetje pridobi rezultate pobota s strani AJPES naslednji delovni dan. Vključitev in prijava obveznosti v spletno aplikacijo ePobot sta brezplačni, plača pa se 0,8 ‰ provizije od pobotanega zneska ali najmanj 1,50 EUR (Ur. l. RS, št. 27/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1, št. 18/2013). Znesek prijavljene dospele obveznosti, ki se ne pobota ali pa se pobota le delno, lahko dolжник znova prijavi v večstranski pobot, če ga prej ne poravna na druge načine.

Pri prijavi v sistem obveznega večstranskega pobota mora dolжник poleg svoje davčne številke in zneska neporavnane denarne obveznosti po računu navesti tudi davčno številko upnika, datum in številko računa, datum nastanka zamude in zaporedno številko prijave. AJPES omogoča vpogled v te podatke Davčni upravi Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS), ki lahko izvzame določene obveznosti iz posameznega kroga obveznega večstranskega pobota, če ugotovi, da je neko podjetje prijavilo obveznost do podjetja, ki je hkrati dolжник DURS (četrty odstavek 17. člena ZPreZP, Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1). To določilo je sicer začelo veljati šele tri mesece po uveljavitvi zakona, in sicer 16. junija 2011 (31. člen ZPreZP Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1).

V obvezni večstranski pobot pa ni treba prijavljati denarnih obveznosti, za katere poteka spor pri pristojnem sodišču ali izvršilni postopek, ter obveznosti, katerih plačilo je zavarovano z instrumenti za zavarovanje plačil, razen denarnih obveznosti, ki izvirajo iz menic. V pobot se

lahko prijavi tudi nedospele denarne obveznosti, če se pogodbeni stranki prej o tem pisno dogovorita.

Sočasno z izvajanjem obveznega večstranskega pobota poteka pri AJPES tudi prostovoljni večstranski pobot, v katerega podjetje lahko prijavi svoje nezapadle obveznosti. Obveznosti, ki jih podjetja prijavijo v prostovoljni večstranski pobot, AJPES vključi v isti pobot skupaj z obveznostmi obveznega večstranskega pobota. Z večjim obsegom prijavljenih obveznosti se namreč veča uspešnost pobotanja (AJPES).

3.3 Povezava med ZPreZP in Zakonom o davku na dodano vrednost

Odbitni davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) je davek, ki je prikazan na računu o nabavi blaga ali opravljeni storitvi in s katerim si kupec (davčni zavezanec) zmanjšuje davčno obveznost (DURS). Paradoks pri vsem tem pa je, da podjetja, ki so davčni zavezanci, uveljavljajo odbitek DDV-ja tudi za prejete račune, ki jih še niso plačali (Grah Whatmough, 2011a, str. 6).

ZPreZP je tako povzročil spremembo Zakona o davku na dodano vrednost (v nadaljevanju ZDDV-1). Novost ZDDV-1 je prepoved uveljavljanja odbitnega DDV-ja od računov, ki jih davčni zavezanec ne plača ali pa jih plača z zamudo. Člen 66.a ZDDV-1 namreč pravi, da mora davčni zavezanec, ki dobavitelju računa ne plača ali ga plača le delno v roku in je od neplačanega zneska računa že uveljavil odbitek DDV-ja, povečati svojo davčno obveznost v višini uveljavljenega zneska odbitka DDV-ja po tem računu. Če je podjetje le delno plačalo račun, poveča davčno obveznost sorazmerno z neporavnanim delom obveznosti. Člen 66.a pa se ne nanaša na davčne zavezance, ki prijavijo obveznost v sistem večstranskega obveznega pobota (ZDDV-1D, Ur. l. RS, št. 117/2006, 13/2011-UPB3, 18/2011, 78/2011, 38/2012, 40/2012-ZUJF, 83/2012).

S to spremembo ZDDV-1 je zakonodajalec poleg glob, ki jih je predpisal v ZPreZP, še dodatno kaznoval dolžnike, ki svojih zapadlih obveznosti niso prijavili v obvezni večstranski pobot (Grah Whatmough, 2011a, str. 7).

4 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA PO ZPREZP

V javnosti je veliko nasprotujočih si mnenj o tem, ali je ukrep o vnovičnem sprejetju obveznega večstranskega pobota pravilen v boju proti plačilni nedisciplini ali ne. Prav tako je veliko očitkov in nejasnosti v zvezi s samo izvedbo pobota.

4.1 Prednosti obveznega večstranskega pobota

AJPES (AJPES, 2012) izpostavlja naslednje prednosti obveznega pobota:

- manjša zadolženost podjetij,
- izboljšuje strukturo virov financiranja,
- izboljšuje kakovost sredstev.

Obvezni pobot je namenjen predvsem podjetjem s slabšo plačilno sposobnostjo, zato se z obveznim pobotom zmanjšuje medsebojna zadolženost podjetij. Za pobotani znesek obveznosti se podjetju na drugi strani v istem znesku poravna terjatev, ki je podjetju večinoma težje izterljiva ali pa podjetje zanj ocenjuje, da bi bila drugače poravnana le delno ali pa bi ostala neporavnana. Podjetju se torej izboljša struktura virov financiranja z izboljšanjem razmerja med dolžniškim in lastniškim kapitalom na pasivni strani bilance stanja, saj podjetje posledično manj dolguje. Na aktivni strani bilance stanja se izboljša kakovost sredstev, saj je terjatev poravnana. V nasprotnem primeru bi podjetje imelo na terjativah še vedno neporavnani znesek ali pa bi morale terjatev celo delno ali v celoti odpisati.

Podjetje lažje pridobi posojilo pri banki, saj se mu v obveznem večstranskem pobotu izboljša struktura virov financiranja in kakovost sredstev, kar posledično izboljšuje bonitetno oceno podjetij.

Črčinovič Krofič (1995, str. 11) dodaja, da pobotanje pospešuje plačevanje, takšno brezgotovinsko plačevanje obveznosti pa je bolj ekonomično od klasičnega plačilnega prometa. Ekonomičnost ali gospodarnost je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika definirana v smislu varčnosti oziroma smotrnosti (Ekonomičnost, 2012). V času nelikvidnosti podjetij lahko prav pobotanje reši marsikatero podjetje pred propadom, saj upniku omogoči, da se njegova terjatev zapre, čeprav ima dolžnik blokiran transakcijski račun. Na drugi strani omogoča podjetjem, da nadaljujejo svoje poslovanje kljub blokiranim transakcijskim računom. Pravne osebe, ki imajo veliko neporavnanih terjatev in pri katerih ne bi bilo racionalno začeti pravne izterjave nad zamudniki, lahko pobot predstavlja ugodno obliko zmanjševanja obveznosti brez uporabe denarnih sredstev (Črčinovič Krofič & Bukovnik, 2009, str. 77).

4.2 Pomanjkljivosti obveznega večstranskega pobota

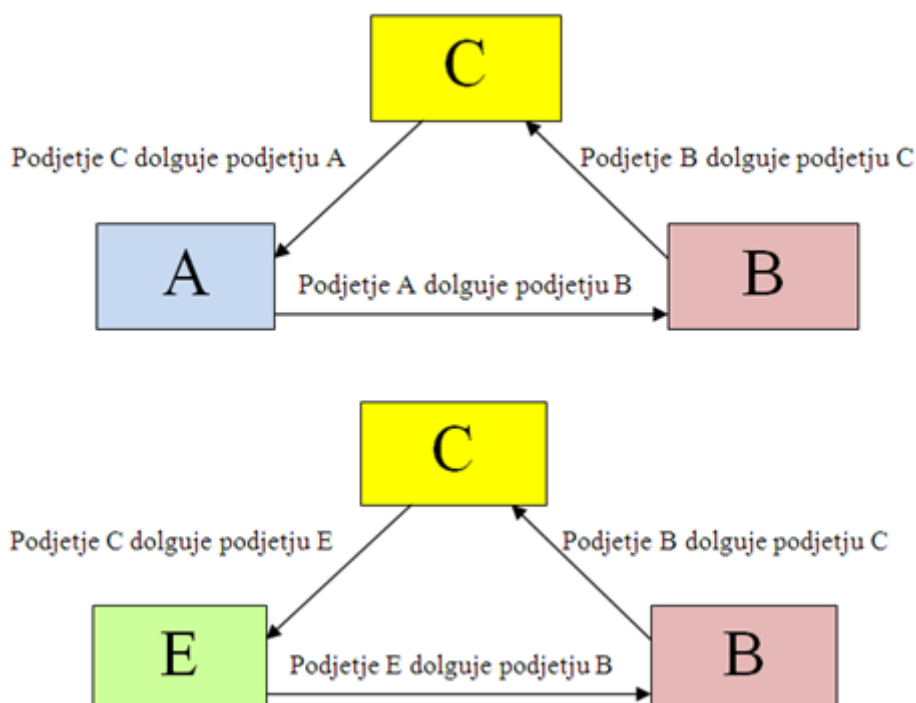
Z uvedbo obveznega večstranskega pobota pa so se pokazale tudi nekatere pomanjkljivosti takšnega pobota. Pomanjkljivosti se predvsem nanašajo na pomanjkljivo in nejasno napisan ZPreZP v delih, v katerih opredeljuje obvezni večstranski pobot; priče smo tudi očitkom, da je uvedba takšnega pobota podjetjem prinesla več škode kot koristi.

- **Nepoznavanje ključa pobotanja obveznosti in terjatev**

ZPreZP ne določa ključa, po katerem se terjatve med seboj pobotajo. Za udeležence je to lahko pomembno vprašanje, saj si lahko podjetja pri pobotu med seboj konkurirajo.

Do konkurence dveh pobotnih krogov pride v primeru, ko podjetje A dolguje podjetju B, podjetje B dolguje podjetju C, podjetje C pa dolguje podjetju A. Ta krog vsebuje med seboj povezane terjatve in te se lahko pobotajo. Če na trgu obstaja podjetje E, ki je dolžnik podjetja B in upnik podjetja C, nastane nov pobotni krog, ki konkurira prvemu pobotnemu krogu (Dežman, 2011, str. 6).

Slika 3: Pobotna kroga, ki si med seboj konkurirata

Vir: A. Dežman, Obvezni večstranski pobot po ZPreZP in njegove praktične posledice, 2011, str. 6.

Po razgovoru z zaposlenimi v AJ PES je sistem narejen tako, da išče optimalni rezultat. V primeru, ko si med seboj konkurirata dva pobotna kroga, se med seboj pobota le tisti krog, v katerem si udeleženci med seboj več dolgujejo in se tako lahko pobota večji znesek. Če v pobotu obstajata dva pobotna kroga z istim zneskom, potem sistem izbere krog naključno. Ker se znesek pobotanih obveznosti torej ne deli na več pobotnih krogov, so lahko nekateri udeleženci na slabšem.

- **Nep priznavanje spornega dolga, v zvezi s katerim še ne poteka sodni postopek**

Po 16. členu ZPreZP v obvezni večstranski pobot ni treba prijaviti obveznosti, za katero na sodišču poteka sodni postopek (Ur. l. RS, št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1). Slabost tega določila se pojavi, ko dolžnik dolga ne priznava, upnik pa še ni začel sodnega postopka za uveljavitev terjatev. Ker dolžnik dolga ne priznava, obveznosti ne prijavi v obvezni večstranski pobot (Dežman, 2011, str. 6). Po 25. členu ZPreZP je tak dolžnik v prekršku in mu grozi globa od 100 do 10.000 € za gospodarski subjekt ali javni organ, od 50 do 5.000 € pa za odgovorno osebo gospodarskega subjekta ali javnega organa.

- **Pobotanje nedolga**

Do pobotanja nedolga pride, kadar dolžnik v obvezni večstranski pobot prijavi obveznost, za katero se čez čas izkaže, da ne obstaja. Problem nastane, ker prijave take obveznosti kasneje ni mogoče preklicati. Podjetje je s prijavo nedolga morebiti pripomoglo k sklenitvi pobotnega kroga, ki pa se v nasprotnem primeru ne bi mogel skleniti. Podjetje, ki je prijavilo nedolg, je s takšno prijavo prikrajšano, saj so se mu v znesku nedolga na drugi strani pobotale terjatve. Podjetje, ki naj bi imelo terjatev do takšnega podjetja, pa je na podlagi nedolga obogatelo, saj so se mu poravnale obveznosti do drugih podjetij (Dežman, 2011, str. 6).

- **Odstopljene terjatve**

Šlamberger (2011, str. 62) navaja, da podjetje lahko odstopi svojo terjatev drugemu podjetju tudi brez soglasja dolžnika v primeru, ko se njegov položaj ne poslabša. Problem je fiduciarna ali tiha cesija, saj se pri takem odstopu terjatev ne obvesti dolžnika. V vseh teh primerih se lahko zgodi, da dolžnik v obvezni večstranski pobot prijavi obveznost do napačnega podjetja, saj ne ve za odstop terjatev.

- **Pristojnosti za nadzor nad pravilnim izvajanjem ZPreZP**

Grah Whatmough (2011b, str. 17) izpostavlja kot eno izmed večjih pomanjkljivosti ZPreZP dvoumnost 23. člena, ki opredeljuje, da izvajanje zakona nadzirajo inšpektorati in drugi organi skladno s svojimi pristojnostmi. Z nejasno določitvijo inšpektorata se je v praksi odgovornost za kaznovanje kršilcev prelagala od enega organa do drugega. Povsem možno je, da bi bil obvezni večstranski pobot uspešnejši, če bi bil nadzor bolj urejen.

- **Nejasnost uporabe ZPreZP pri poslovanju s tujimi partnerji**

Kadar podjetje posluje s podjetjem v tujini, se primarno uporabi pravo, za katerega sta se stranki dogovorili. V primeru, da do dogovora med strankama ni prišlo, se uporabi pravo, kjer ima dobavitelj blaga stalno prebivališče oziroma sedež (Grah Whatmough, 2011b, str. 15). V primeru, da do dogovora med podjetjem v Sloveniji in podjetjem v tujini ni prišlo in podjetje v Sloveniji proda blago ali opravi storitev podjetju v tujini, ta pa zamuja s plačilom, je po 16. členu ZPreZP podjetje v tujini dolžno prijaviti to zapadlo obveznost v obvezni večstranski pobot. Podjetje v tujini pa svoje obveznosti večinoma ne bo prijavilo v obvezni večstranski pobot, saj preprosto ne ve, da jo je dolžno prijaviti. Četudi bi podjetje v tujini hotelo prijaviti

tako obveznost v obvezni večstranski pobot, bi morale najprej pridobiti slovensko davčno številko, saj jo mora prijava vsebovati skladno s 17. členom ZPreZP.

ZPreZP je odprl veliko vprašanj o uporabi zakona s podjetji v tujini. Mitja Melanšek iz podjetja Coface d. o. o. dvomi, ali je uvedba obveznega večstranskega pobota učinkovit ukrep proti plačilni nedisciplini, ter poudarja, da je ukrep nepravilčen za tista podjetja, ki imajo dobavitelje v tujini (GZS, 2011). Podjetje, ki ima dobavitelje v tujini, je lahko v slabšem položaju, kadar se mu njegove terjatve pobotajo v obveznem večstranskem pobotu, dobavitelji v tujini pa še vedno zahtevajo gotovinsko plačilo. Takšno računovodsko zapiranje obveznosti, kot se zapira v obveznem večstranskem pobotu, je v tem primeru lahko neprimeren ukrep, saj ne prinaša denarja.

- **Očitki javnosti, da pobot ogroža plačilno sposobnost gospodarstva ter likvidnost podjetij**

GZS je mnenja, da bo obvezni pobot poslabšal likvidnost podjetij, saj je na trgu masa terjatev in obveznosti različna (Šubic, 2011). Obvezni večstranski pobot ne bo veliko pripomogel k boljši likvidnosti podjetja, katerega obveznosti so večje kot terjatve. Takšno neravnovesje med obveznostmi in terjatvami je lahko tudi zaradi stečajev in prisilnih poravnav podjetij. Obvezni večstranski pobot naj bi bil slab zato, ker si predlagatelj zakona napačno razlaga razloge, zakaj podjetja zamujajo s plačili (Čeh, 2011). Po mnenju GZS zamude pri plačilih niso namerne, temveč so posledica tega, da so krediti podjetjem pred nekaj leti pomenili dostopen in poceni vir financiranja. Podjetja so najemala kredite in si s tem pokrivala pomanjkanje obratnega kapitala, to pa je privedlo do pomanjkanja realnega denarja. Tega pomanjkanja realnega denarja zakonodajalec ne bo rešil s tem, da predpiše rok, v katerem naj podjetja izvedejo plačila. GZS meni, da bi bil lahko obvezni večstranski pobot uspešen na primer v trgovski verigi, obenem pa pričakuje, da bo neuspešen pri podizvajalcih. Prav tako je GZS izrazil strah, da bodo v obvezni večstranski pobot začela prijavljati tudi tista podjetja, ki so pred uvedbo plačevala z gotovino in s tem zmanjšala znesek gotovine v obtoku. Menijo, da lahko država tudi veliko pripomore k boljši likvidnosti in znesku gotovine v obtoku s tem, da plačuje v gotovini.

AJPES na drugi strani razlaga, da obvezni pobot ni poslabšal plačilne sposobnosti gospodarstva, in to utemeljuje s podatki, da se skupni denarni tokovi prek transakcijskega računa niso zmanjšali, odkar se obvezni večstranski pobot izvaja. Hkrati opozarja, da je treba pri presoji vpliva obveznega večstranskega pobota na plačilno sposobnost upoštevati dejstvo, da se pri pobotu za enak znesek poravnajo obveznosti in terjatve podjetja. Vsako podjetje ima še vedno izbiro, da svoje obveznosti poravnava na valuto in torej ne prijavlja obveznosti v obvezni večstranski pobot. Po podatkih AJPES naj bi v obvezni večstranski pobot prijavljala podjetja, ki imajo slabšo bonitetno oceno po modelu AJPES S.BON (Fidermuc, 2011, 26. julij). Iz tega lahko sklepamo, da v obvezni pobot prijavljajo podjetja, ki so že pred uveljavitvijo ZPreZP zamujala s plačili, saj bonitetna ocena temelji na računovodskih izkazih za prejšnje leto (AJPES, 2013).

5 TRENUTNO VELJAVNI ZAKON O PREPREČEVANJU ZAMUD PRI PLAČILIH (ZPREZP-1)

Državni zbor RS je na seji dne 18. julija 2012 sprejel nov Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1), ki je začel veljati 28. julija 2012.

Ministrstvo za finance je 17. maja 2012 objavilo predlog novele zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1), ki je še vedno usmerjen k zmanjševanju plačilne nediscipline. S spremembami ZPreZP želijo predvsem odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ki sem jih omenila v prejšnjem poglavju. Nekatere predloge rešitev so posredovale tudi GZS, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Zbornica računovodskih servisov, Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije in Trgovinska zbornica Slovenije.

V predlogu novele ZPreZP-1 Ministrstvo za finance navaja cilje predloga, ki se nanašajo na obvezni večstranski pobot:

- zmanjšanje plačilne nediscipline,
- določitev nadzornega organa nad izvajanjem zakona,
- zmanjšanje administrativnih stroškov podjetij v povezavi s prijavo v obvezni večstranski pobot,
- določitev pravil uporabe zakona v razmerjih z mednarodnim elementom,
- določitev izjem od obveznosti prijave denarnih obveznosti v obvezni večstranski pobot.

ZPreZP-1 (Ur. l. RS, 57/2012) od 15. člena do 23. člena ureja večstranski pobot in delovanje sistemov večstranskega pobota, obvezni večstranski pobot pa je urejen od 24. člena do 33. člena.

Pomembnejše spremembe ZPreZP-1 v primerjavi z ZPreZP-1 so:

- Dolžnik mora v obvezni večstranski pobot prijaviti tisto zapadlo obveznost, ki sledi mesecu nastanka zamude. Pred spremembo zakona je bil dolžnik po ZPreZP dolžan prijaviti zapadlo obveznost, ki sledi datumu nastanka zamude (28. člen ZPreZP-1, Ur. l. RS, št. 57/2012).
- ZPreZP-1 določa, da v obvezni večstranski pobot ni treba več prijavljati obveznosti, ki ni višja od 250 €. Prav tako ni treba prijavljati obveznosti, za katero sta se dolžnik in upnik pisno dogovorila, da bo prenehala v mesecu, ki sledi mesecu nastanka zamude. Zapadle obveznosti, ki bi jo dolžnik drugače moral prijaviti v obvezni večstranski pobot, ni treba prijaviti v obvezni večstranski pobot, če je obveznost že vključena v predlog pobota in je več kot polovica udeležencev verižne kompenzacije potrdila ta predlog.
- ZPreZP-1 v 33. členu prepoveduje prijavljanja nedolga ali že poravnane obveznosti v obvezni večstranski pobot.

6 OCENA USPEŠNOSTI OBVEZNEGA VEČSTRANSKEGA POBOTA NA PRIMERU IZBRANEGA PODJETJA

6.1 Namen in cilj analize

Namen analize je proučiti, ali je uveljavitev obveznega večstranskega pobota z ZPreZP pozitivno vplivala na izboljšanje plačilne nediscipline v izbranem podjetju, ki želi biti neimenovano. Cilj analize je ugotoviti konkretne pomanjkljivosti in prednosti, s katerimi se podjetje srečuje od sprejetja obveznega večstranskega pobota dne 16. marca 2011. V analizi je primerjana uspešnost posameznega obveznega pobotanja v podjetju z uspešnostjo pobota med vsemi udeleženci v posameznem krogu. Z analizo podjetja želim predvsem ugotoviti, ali se je plačilna sposobnost oziroma likvidnost podjetja z uveljavitvijo obveznega večstranskega pobota zmanjšala ali povečala.

6.2 Metodologija

V diplomskem delu želim ugotoviti, kako uspešen je obvezni večstranski pobot v izbranem podjetju, kako je uvedba le-tega vplivala na likvidnost podjetja, na kupčevo poravnavanje obveznosti do podjetja in na to, kako izbrano podjetje poravnava svoje obveznosti.

Ker je bil eden izmed očitkov obveznemu večstranskemu pobotu, da bodo začela s plačilom zamujati tudi tista podjetja, ki so pred uvedbo tega ukrepa poravnava obveznosti v roku, sem opravila analizo poravnavanja terjatev v podjetju. Z analizo želim izvedeti, ali se je vrednost terjatev, poravnanih z enostranskim in večstranskim pobotom, kaj povečala. Drugi očitek obveznemu večstranskemu pobotu je njegova neuspešnost v smislu, da se v pobotnem krogu pobota majhen odstotek vseh prijavljenih obveznosti. Izračunala sem delež pobotanih obveznosti izmed vseh prijavljenih obveznosti, ki jih je izbrano podjetje prijavilo v posamičen krog pobota. Naredila sem časovni pregled deleža posamezne vrste pobota izmed vseh pobotanih obveznosti v izbranem podjetju, saj me je zanimalo, ali se je delež pobotanih obveznosti pri AJ PES povečal. Vsi izračuni so narejeni na podlagi podatkov, ki sem jih pridobila s strani izbranega podjetja.

Z analizo pobotanih obveznosti sem želela ugotoviti vpliv sprejetja obveznega večstranskega pobota na zamudo pri poravnavanju obveznosti in terjatev v posameznem krogu večstranskega pobota pri AJ PES. Analize sem se lotila tako, da sem izračunala razliko med datumom računa oziroma datumom zapadlosti računa in datumom posameznega kroga večstranskega pobota. To razliko sem množila s posameznim zneskom, ki se je poravnal v večstranskem pobotu. Dobljene rezultate sem nato med seboj seštel ter to vsoto delila z vsoto vseh pobotanih obveznosti v posameznem krogu večstranskega pobota. S takšnim

ponderiranjem razlike z zneskom pobotane obveznosti v obveznem večstranskem pobotu sem dobila bolj realno sliko o dnevih poravnave obveznosti in terjatev. Ponderiranje je postopek, v katerem enega od kazalcev utežimo glede na njegovo relativno pomembnost med vsemi kazalci (Kladnik & Ravbar, 2003, str. 61).

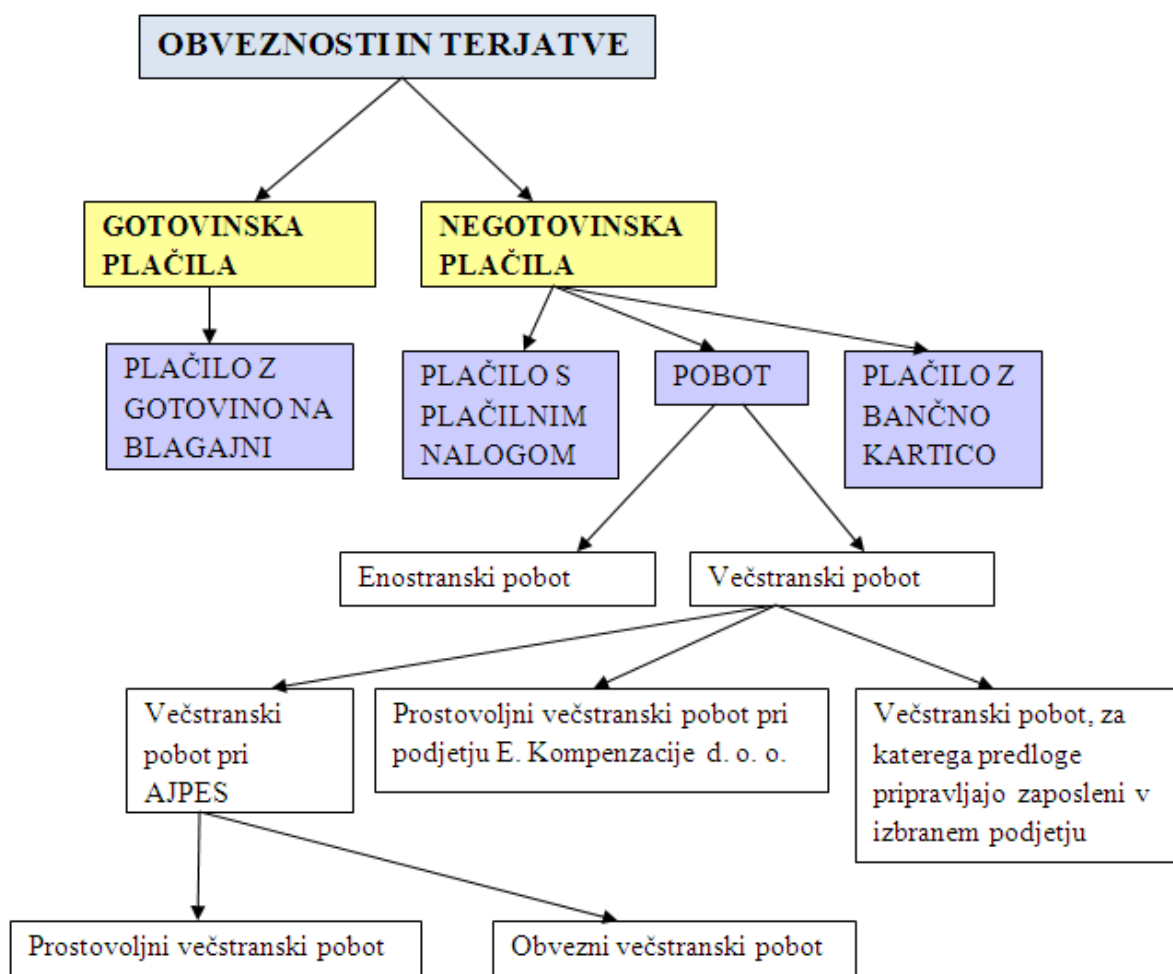
Zaradi različnih mnenj v javnosti o tem, ali je obvezni večstranski pobot izboljšal ali poslabšal likvidnost, sem pri zadnji analizi računala likvidnost izbranega podjetja od leta 2009 do leta 2012. Kazalnike likvidnosti sem izračunala iz podatkov za leti 2009 in 2010, ko obvezni večstranski pobot še ni bil sprejet, in iz podatkov za leti 2011 in 2012, ko je bil le-ta sprejet.

6.3 Opis izbranega podjetja

V raziskavi sem analizirala izbrano trgovsko družbo, ki po svoji velikosti sodi med večja podjetja in zaposluje približno 120 ljudi. Njeni kupci so zelo različni, saj pri njih kupujejo podjetja vseh velikosti in tudi fizične osebe. Dejavnosti njenih poglavitnih kupcev so predvsem gradbeništvo, trgovina na drobno ter informacijske in komunikacijske dejavnosti. Podjetje že več kot desetletje ob pomoči pobotov poravnava obveznosti, saj so ga v to prisilile čedalje večje neporavnane terjatve kupcev.

Na Sliki 4 je prikazana struktura poravnavanja obveznosti in terjatev v izbranem podjetju. Izbranemu podjetju se obveznosti in terjatve poravnava z gotovinskimi in negotovinskimi plačili. Gotovinsko posluje s plačilom na blagajni, negotovinsko pa s plačilnim nalogom, z bančno kartico in pobotom. Izbrano podjetje enkrat mesečno prijavlja svoje obveznosti v prostovoljni večstranski pobot pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o. ter v prostovoljni in obvezni večstranski pobot pri AJ PES. Skozi celoten mesec pa zaposleni pripravljajo tudi sami predloge verižnega pobota in sicer tako, da zaprosijo svoje dobavitelje in kupce za seznam njihovih dolžnikov in upnikov skupaj z zneski za katerega lahko predlog pripravijo. Ko zaposleni pridobijo ustrezne informacije, kontaktirajo njihove dolžnike in upnike za seznam njihovih dolžnikov in upnikov z zneskom obveznosti oziroma terjatev. Ta postopek se nadaljuje vse dokler izbrano podjetje ne najde podjetja do katerega ima obveznost ali terjatev. Ko se krog zaključi, pripravi predlog večstranskega pobota za najmanjši znesek dolga med udeleženci. Predlog razpošljejo vsem udeležencem v verigi ter nato čakajo na njihovo potrditev. Po prejetju potrditve vseh udeležencev se večstranski pobot poknjiži.

Slika 4: Trenutna struktura poravnavanja obveznosti in terjatev v izbranem podjetju

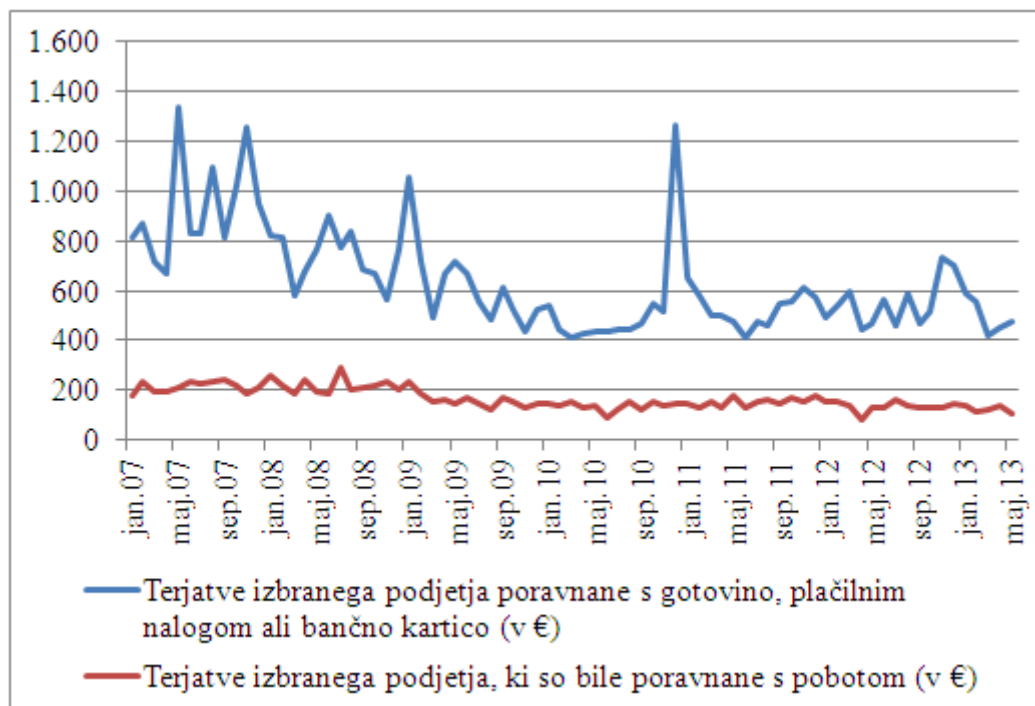
Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

AJPES je pred sprejetjem obveznega večstranskega pobota že izvajal prostovoljni večstranski pobot. Čeprav je AJPEŠ postal upravljavalec sistema obveznega večstranskega pobota, pa še vedno ni prenehal izvajati prostovoljnega večstranskega pobota. Obvezni in prostovoljni večstranski pobot se zdaj izvajata skupaj.

6.4 Analiza poravnavanja kupcev v izbranem podjetju

Iz Slike 5 je razvidno, da je obseg terjatev, poravnanih s pobotom, višji v letih 2007 in 2008, nato pa je leta 2009 upadel in bil vse do leta 2013 dokaj konstanten. Terjatve, poravnane z gotovino, plačilnim nalogom in bančno kartico, pa so veliko bolj razgibane. Obseg terjatev, poravnanih s pobotom, se zaradi sprejetja obveznega večstranskega pobota v marcu 2011 ni povečal.

Slika 5: Način poravnavanja terjatev izbranega podjetja (v 1000 €) od leta 2007 do maja 2013

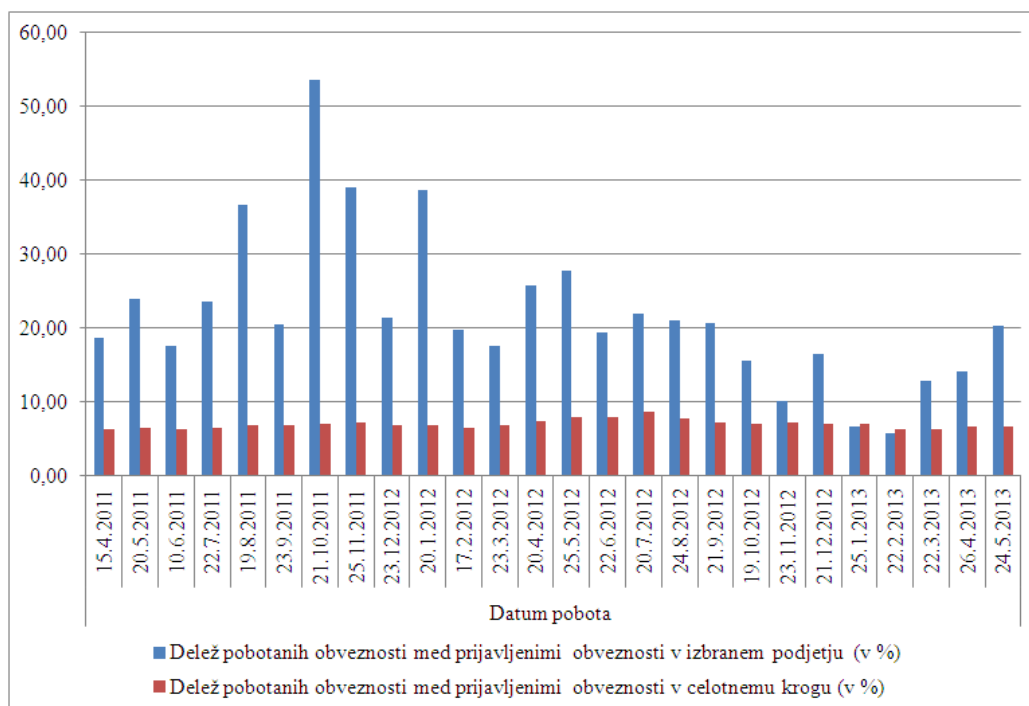
Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

6.5 Uspešnost pobotanja obveznosti v obveznem večstranskem pobotu

Slika 6 nam pove, da je bil najuspešnejši obvezni večstranski pobot v izbranem podjetju 21. oktobra 2011, ko se je pobotalo več kot polovico vseh prijavljenih obveznosti podjetja. Najmanj uspešen je bil pobot 22. februarja 2013, ko se je pobotalo približno 6 % vseh prijavljenih obveznosti. Uspešnost obveznega večstranskega pobota v izbranem podjetju precej niha, uspešnost obveznega večstranskega pobota v celotnem krogu pa je konstantna.

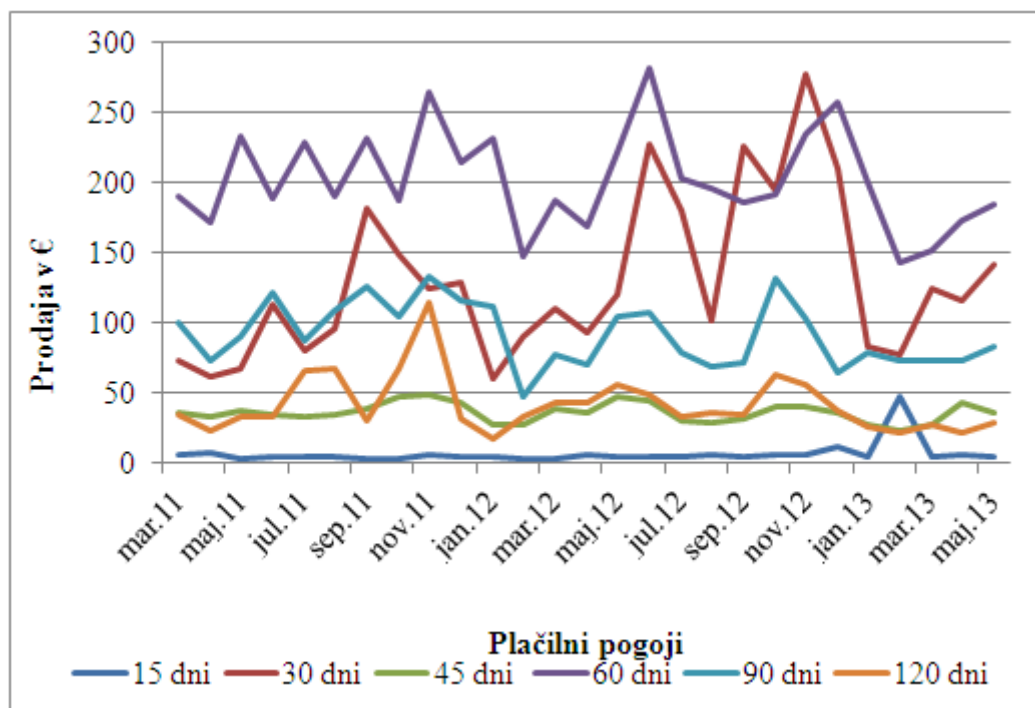
Nihanje uspešnosti obveznega večstranskega pobota je moč povezati z nihajočo prodajo kupcem. Iz Slike 7 je razvidno, da se je aprila 2011 poslabšala prodaja med drugim tudi kupcem, ki imajo 60-dnevni plačilni rok, to pa je vplivalo na slabšo uspešnost obveznega večstranskega pobota dne 10. junija 2011. Na ta pobot je vplivala tudi slaba prodaja kupcem z 90-dnevnim plačilnim rokom marca 2011. Septembra 2011 je izbranemu podjetju skokovito narasla prodaja kupcem, ki imajo 30-dnevni plačilni rok, to pa je vsekakor vplivalo na uspešnost obveznega večstranskega pobota 10. oktobra 2011. Od avgusta 2011 do septembra 2011 se je povečevala prodaja kupcem, ki imajo 60-dnevni plačilni rok, kar je vplivalo na boljši uspeh pri obveznem večstranskem pobotu 21. oktobra 2011 in 25. novembra 2011. Na vnovično povišanje uspešnosti obveznega večstranskega pobota 20. januarja 2011 je vplivala prodaja v septembru, saj se je takrat povečala prodaja kupcem s 120-dnevnim plačilnim rokom. Decembra se je prodaja rahlo zmanjšala pri vseh kupcih, to pa se je odrazilo v obveznem večstranskem pobotu 17. februarja 2012 in 23. marca 2012.

Slika 6: Uspešnost posameznega kroga obveznega večstranskega pobota v izbranem podjetju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013 (v %)

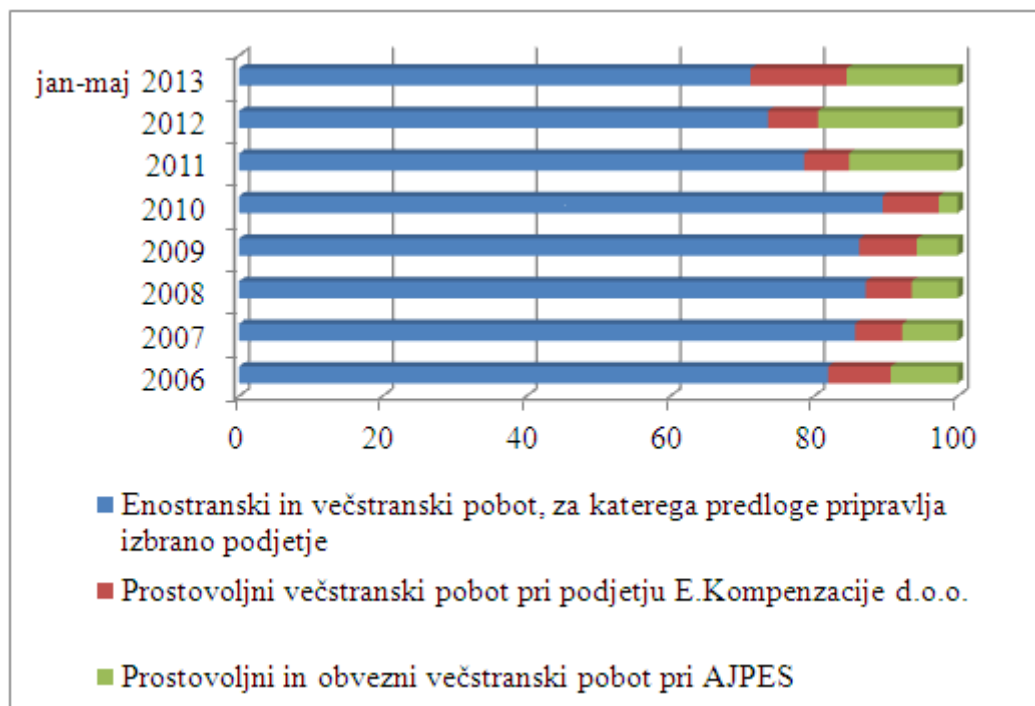
Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013; Poročila o obveznem večstranskem pobotu, 2013.

Slika 7: Prodaja kupcem po posameznih plačilnih pogojih od marca 2011 do maja 2013 (v 1000 €)

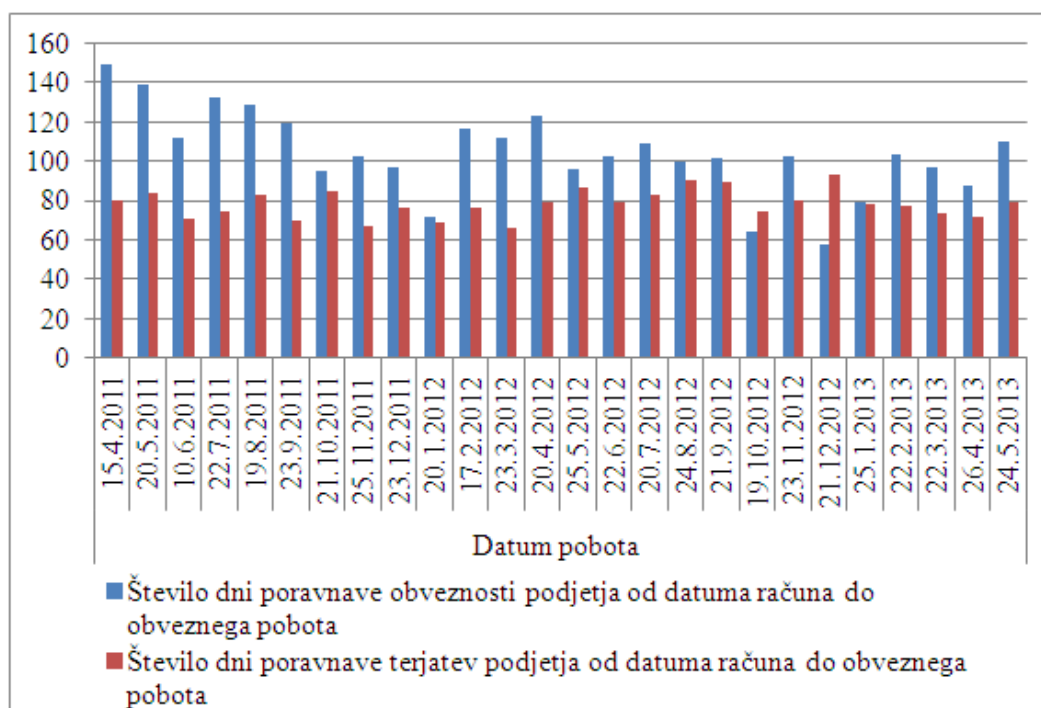
Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Slika 8: Uspešnost posamezne vrste pobota v celotnem znesku pobotanih terjatev in obveznosti v izbranem podjetju od leta 2006 do maja 2013 (v %)

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Slika 9: Število dni poravnave obveznosti in terjatev v izbranem podjetju od datuma računa do obveznega večstranskega pobota

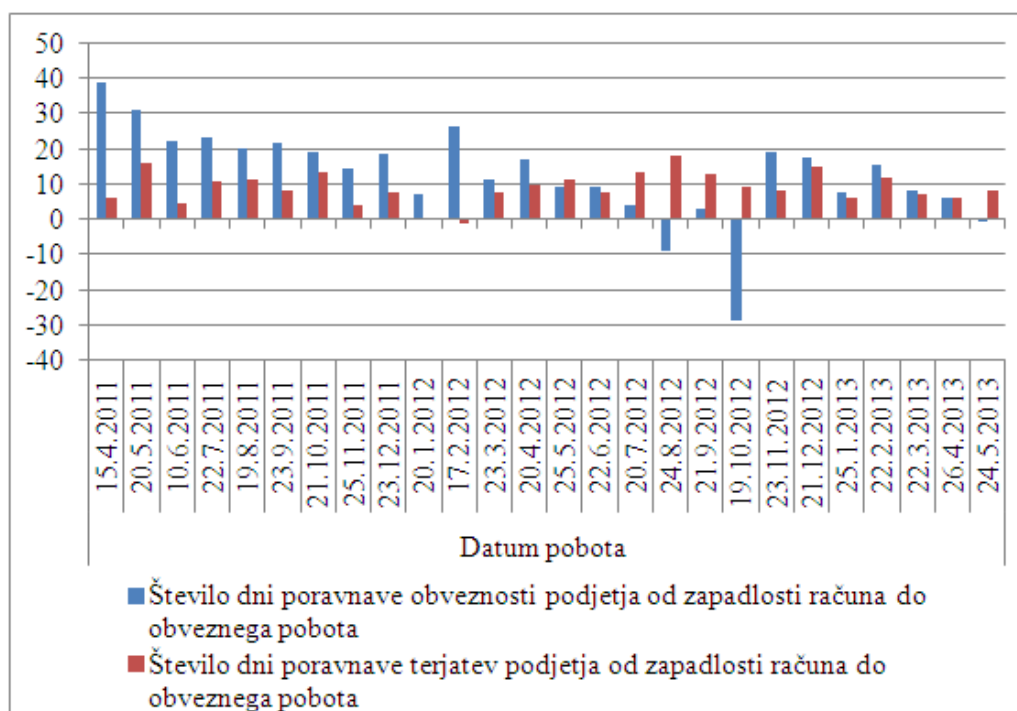

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Iz Slike 8 je razvidno, da se je odstotek enostranskega in večstranskega pobota, za katere predloge pripravi izbrano podjetje, od leta 2006 do leta 2010 zviševal, od leta 2011 dalje pa zniževal. Prostovoljni večstranski pobot, ki ga izvaja podjetje E. Kompenzacije d. o. o., je od leta 2006 do leta 2010 naraščal, prostovoljni večstranski pobot pri AJPES pa je v enakem obdobju upadal. Po uvedbi obveznega večstranskega pobota se je delež pobotanih terjatev pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o. znižal, odstotek pobotanih obveznosti v prostovoljnem in obveznem večstranskem pobotu pa se je od leta 2011 zviševal. V letu 2013 se je delež pobotanih terjatev pri podjetju E. Kompenzacije d.o.o. zopet zviševal. Obvezni večstranski pobot je od njegove uvedbe nadomestil druge oblike pobota v izbranem podjetju. Podatki za uspešnost posamezne vrste pobota, na podlagi katere je narejena Slika 8, so priloženi v Prilogi 1.

Slika 9 prikazuje število dni od datuma računa do poravnave obveznosti, ki je narejena na podlagi podatkov iz Priloge 2. Število dni od datuma računa do poravnave obveznosti je bilo v prvem obveznem večstranskem pobotu, dne 15. aprila 2011, največje, nato pa se je z vsakim pobotom počasi zmanjševalo. Pri poravnavi terjatev ni opaziti bistvenega zmanjšanja števila dni od datuma računa do poravnave terjatev.

Slika 10: Število dni poravnave obveznosti in terjatev v izbranem podjetju od datuma zapadlosti računa do obveznega večstranskega pobota

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Slika 10 se navezuje na Prilogo 3 in prikazuje število dni poravnave obveznosti in terjatev v izbranem podjetju od datuma zapadlosti računa do obveznega večstranskega pobota. Število dni poravnave obveznosti dobaviteljev od datuma zapadlosti se je od prvega obveznega pobota 15. aprila 2011 do pobota 23. marca 2012 večinoma zmanjševalo. Od obveznega

večstranskega pobota dne 23. decembra 2011 do pobota 27. februarja 2012 se je število dni zopet začelo povečevati, a se je takoj v naslednjem večstranskem pobotu spet zmanjšalo. V obveznem večstranskem pobotu dne 19. oktobra 2012 je izbrano podjetje v povprečju poravnalo svoje obveznosti približno 30 dni pred zapadlostjo računa. Zamuda kupcev pri poravnavanju terjatev pa je bolj razgibana, saj vseskozi niha. V pobotu dne 20. januarja 2012 so kupci večinoma prijavljali obveznosti, ki na dan pobota še niso bile zapadle.

6.6 Likvidnost izbranega podjetja

Med pomembnejše kazalnike za izračun objektivne ocene likvidnosti podjetja, kot jih navajajo Berk, Lončarski in Zajc (2007, str. 246), sodita:

- kratkoročni koeficient, ki se izračuna po enačbi:

$$\text{Kratkoročni koeficient} = \frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} \quad (1)$$

V enačbi (1) kratkoročna sredstva vključujejo zaloge, kratkoročne finančne naložbe, kratkoročne poslovne terjatve in denarna sredstva. Kratkoročni koeficient pa ni najboljši pokazatelj likvidnosti, saj je možno, da podjetje ne bo moglo hitro izterjati vsega denarja od dolžnikov ali prodati vseh svojih zalog. Če podjetju uspe tako hitro prodati vse zaloge, pa obstaja velika verjetnost, da se zaloge prodajo po nižji vrednosti, kot pa so le-te v bilanci stanja podjetja (Singhvi & Bodhanwala, 2006, str. 328).

- Pospešeni koeficient

$$\text{Pospešeni koeficient} = \frac{\text{Kratkoročna sredstva} - \text{zaloge}}{\text{kratkoročne obveznosti}} \quad (2)$$

Pospešeni koeficient odpravlja prej opisane slabosti kratkoročnega koeficienta. Pospešeni koeficient se izračuna kot kvocient med kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi, pri čemer med kratkoročnimi sredstvi ne upoštevamo zalog.

Tabela 1: Likvidnost izbranega podjetja od leta 2009 do leta 2011

	2009	2010	2011	2012
KRATKOROČNI KOEFICIENT	2,49	2,26	2,04	1,99
POSPEŠENI KOEFICIENT	2,06	1,88	1,67	1,61

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

V Tabeli 1 je prikazana likvidnost v izbranem podjetju od leta 2009 do leta 2012. Likvidnost se je v izbranem obdobju slabšala, ampak ne za toliko, da bi bilo izbrano podjetje plačilno nesposobno.

SKLEP

Diplomsko delo obravnava obvezni večstranski pobot, ki ga je Državni zbor RS 16. marca 2011 znova uvedel zaradi vse večje plačilne nediscipline. Z uvedbo je želel zmanjšati medsebojno zadolženost med podjetji in izboljšati likvidnost podjetij. V analizi sem ugotavljala pozitivne in negativne učinke uvedbe tega ukrepa v izbranem podjetju.

Analiza je pokazala, da se vrednost terjatev, ki so bile poravnane v pobotih, v izbranem podjetju ni povečala. Večja nihanja so od leta 2007 do konca leta 2008, potem pa je vrednost dokaj stalna. Očitek, da bo uvedba obveznega večstranskega pobota povzročila, da bodo začela zamujati s plačili tudi tista podjetja, ki so prej poravnava v roku, za izbrano podjetje ne drži.

Obvezni večstranski pobot je v izbranem podjetju uspešnejši od povprečja uspešnosti pobotanja vseh udeležencev v posamičnem pobotu. V izbranem podjetju se je od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013 v povprečju pobotalo 21,91 % vseh prijavljenih obveznosti, medtem ko se je v istem obdobju pobotalo v povprečju le 7,0 % prijavljenih obveznosti v celotnem pobotu.

V izbranem podjetju se največ obveznosti in terjatev poravna v enostranskem in večstranskem pobotu, za katera predloge pripravi samo. Drugi najuspešnejši pobot od leta 2006 do leta 2010 je bil večstranski pobot pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o., uspešnost večstranskega pobota pri AJPES pa se je v tem obdobju slabšala. Po uvedbi obveznega večstranskega pobota se je uspešnost večstranskega pobota, za katerega je predloge pripravilo izbrano podjetje, nekoliko poslabšala. Prav tako se je poslabšal delež pobotanih obveznosti in terjatev v večstranskem pobotu pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o., medtem ko se je delež pobotanih terjatev in obveznosti v prostovoljnem in obveznem večstranskem pobotu povečal.

Izbrano podjetje je imelo daljše plačilne pogoje kot kupci, saj je podjetje poravnava obveznosti svojim dobaviteljem v približno 104 dneh, kupci pa so izbranemu podjetju poravnali svoje obveznosti v približno 78 dneh od datuma računa. Medtem ko se je zamuda poravnave dobaviteljem izbranega podjetja v obveznem pobotu večinoma skrajševala, v zamudah poravnave terjatev ne vidimo stalnega gibanja. Likvidnost se je v izbranem podjetju od leta 2009 do leta 2012 slabšala, vendar rezultata ne moremo povezati z uvedbo obveznega večstranskega pobota.

LITERATURA IN VIRI

1. AJPES. (2011, 22. julij). Izvajanje obveznega večstranskega pobota po Zakonu o preprečevanju zamud pri plačilih. Najdeno 13. junija 2012 na spletni naslovu http://www.ajpes.si/doc/Bonitete/Pobot/Informacija_pobot_apr-jun2011.pdf
2. AJPES. (b. l.). Splošni opis modela S.BON AJPES in slovenskih bonitetnih ocen (SB). Najdeno 15. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/dokument.asp?id=994&print=yes>
3. Berk, A., Lončarski, I., & Zajc, P. (2007). *Poslovne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
4. Čeh, S. (2011, 28. februar). Neplačevanje je posledica pomanjkanja denarja. *Delo*, str. 30.
5. Črčinovič Krofič, V. (1995). Kompenzacija – čas izpolnitve obveznosti. *Pravna praksa*, (338), 11.
6. Črčinovič Krofič, V., & Leva Bukovnik, M. (2009). *Osnove poslovnih financ*. Ljubljana: Zavod IRC.
7. Dežman, A. (2011). Obvezni večstranski pobot po ZPreZP in njegove praktične posledice. *Pravna praksa*, (23), 6–7.
8. Direktiva 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (prenovitev). *Uradni list Evropske unije* L 48, 23.02.2011, str. 1-10.
9. Djokić, D. (2011). Verižno pobotanje. *Podjetje in delo*, 37(6/7), 1124–1134.
10. Ekonomičnost. (b. l.) V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 15. septembra 2012 na spletnem naslovu http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ekonomi%C4%8Dnost&hs=1
11. Fidermuc, K. (2011, 15. april). Podaljšali rok za oddajo vloge za obvezni pobot. *Delo*. Najdeno 10. junija 2013 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/makromonitor/podaljsali-rok-za-oddajo-vloge-za-obvezni-pobot.html>
12. Fidermuc, K. (2011, 26. julij). Ajpes v analizi učinkov obveznega pobota: Ni škodljiv za likvidnost podjetij. *Delo*. Najdeno 4. marca 2012 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/makromonitor/ajpes-v-analizi-ucinkov-obveznega-pobota-ni-skodljiv-za-likvidnost-podjetij.html>
13. Glogovšek, J. (1996). *Denar, denarni sistem z osnovami denarne teorije*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor.

14. Gospodarska zbornica Slovenije. (2011). Zapis omizja Interventna plačilna in insolvenčna zakonodaja – zagon ali nova zavora?. Najdeno 12. oktobra 2012 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/skupne_naloge/53733
15. Grah Whatmough, A. (2011a). ZPreZP in novela ZDDV-1 v praksi: odprta vprašanja. *Pravna praksa* (22), 6–7.
16. Grah Whatmough, A. (2011b). Predlagane spremembe ZPreZP dobrodošle, a največja napaka ostaja. *Pravna praksa* (35), 15–17.
17. Graham, A., & Coyle, B. (2000). *Cash Flow Forecasting and Liquidity*. Glenlake: Fitzroy Dearborn Publishers.
18. Habjan, B., Kosec, B., & Žavbi, A. (1991). *Uspešna izterjava, zavarovanje plačil, bonitetna služba SDK*. Ljubljana: INFIN.
19. Izbrano podjetje (2013). *Informacijski sistem izbranega podjetja*. Ljubljana: izbrano podjetje.
20. Iztožiti. (b. l.) V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 20. septembra 2012 na spletnem naslovu http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=izto%C5%BEiti&hs=1
21. Juhart, M., Plavšak, N., & Jadek-Pensa, D. (2003). *Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
22. Kovač, M. (2011). *Plačilni sistem in plačilna disciplina* (1. izdaja). Maribor: De VESTA.
23. Kladnik, D., & Ravbar, M., (2003). *Členitev slovenskega podeželja: (prispevek k usmerjanju skladnega regionalnega razvoja)*. Ljubljana: Založba ZRC.
24. Likvidnost. (b. l.) V *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 21. Septembra 2012 na spletnem naslovu http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=likvidnost&hs=1
25. Marsetič, O. (1994). Kmalu popolni prenos. *Gospodarski vestnik* (13), 14.
26. Ministrstvo za finance. (2011). Predlog zakona o preprečevanju zamud pri plačilih – nujni postopek. Najdeno 15. avgusta 2012 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Finan%C4%8Dni_sistem/21_1_2011_zakon_LPD.pdf
27. Nidorfer, M. (2000). Tri različne državne razlage o pobotih. *Gospodarski vestnik* (11), 10.
28. Obligacijski zakonik. *Uradni list RS* št. 97/2007-UPB1, 30/2010 Odl. US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12.
29. Odlok o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb v Republiki Sloveniji. *Uradni list RS*, št. 17/1991.

30. Petrič, T. (2002). Zamuja 58 odstotkov plačil. *Gospodarski vestnik* (21), 66.
31. Poročila o obveznem večstranskem pobotu. Najdeno 08. junija 2013 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Vecstranski_pobot/Porocila
32. Singhvi, N. M. & Bodhanwala, R. J. (2006). *Management Accounting Text and Cases*. New Delhi: PHI Learning Pvt. Ltd.
33. Sodstvo Republike Slovenije. *Sklep III Ips 59/2000*. Najdeno 05. avgusta 2012 na spletnem naslovu http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/31311/
34. Šlamberger, M. (2011). Kritična predstavitev zakona o preprečevanju zamud pri plačilih. *Revizor* (4/11), 61–62.
35. Šubic, P. (2011, 7. september). Obvezni večstranski pobot podjetnikom bolj škodi kot koristi. *Finance*, str. 27.
36. Tarifa nadomestil stroškov za izvajanje obveznega večstranskega pobota. *Uradni list RS* št. 27/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1, št. 18/2013.
37. *Večstranski pobot*. Najdeno 15. oktobra 2012 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Vecstranski_pobot/Vrste
38. Zakon o Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje. *Uradni list RS* št. 48/1994, št. 18/1995, Odl. US: I-U-158/94, 58/1995, 18/1996-ZDavP, 87/1997, 54/1999, Odl. US: U-I-78/97, 30/2002-ZPlaP, 80/2004-ZUARLPP.
39. Zakon o davku na dodano vrednost. *Uradni list RS* št. 117/2006, 13/2011-UPB3, 18/2011, 78/2011, 38/2012, 40/2012-ZUJF, 83/2012.
40. Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih. *Uradni list RS* št. 18/2011, št. 57/2012-ZPreZP-1.
41. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. *Uradni list RS* št. 67/1993, št. 74/1994 Odl. US: U-I-17/94, 8/1996 Odl. US: U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997, 1/1999-ZNIDC, 52/1999, 101/2001 Odl. US: Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006 Odl. US: U-I-253/04-11, 126/2007-ZFPPIPP).št. 10/2006; Odl. US: U-I-253/04-11, 126/2007-ZFPPIPP.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Pregled uspešnosti posamezne vrste pobota med vsemi pobotanimi obveznostmi v Izbranem podjetju obdobju od leta 2006 do maja 2013	1
Priloga 2: Povprečno število dni poravnave obveznosti in terjatev v Izbranem podjetju od datuma računa do datuma prostovoljnega in obveznega večstranskega pobota pri AJ PES v obdobju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013	4
Priloga 3: Povprečno število dni poravnave obveznosti in terjatev v Izbranem podjetju od datuma zapadlosti računa do datuma prostovoljnega in obveznega večstranskega pobota pri AJ PES v obdobju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013.....	5

Priloga 1: Pregled uspešnosti posamezne vrste pobota med vsemi pobotanimi obveznostmi v Izbranem podjetju obdobju od leta 2006 do maja 2013

Mesec/Izbrani podatki	Znesek obveznosti, ki so se pobotale z enostranskim in večstranskim pobotom, za katera predloge pripravi podjetje samo med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o. med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri AJPes med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)
jan.06	84,24	5,11	10,65
feb.06	92,10	7,90	0,00
mar.06	82,47	7,47	10,06
apr.06	77,33	14,38	8,29
maj.06	80,61	9,41	9,97
jun.06	83,29	8,73	8,73
jul.06	78,54	6,33	15,14
avg.06	86,77	5,64	7,59
sep.06	76,70	11,02	12,27
okt.06	76,52	11,86	11,62
nov.06	83,49	7,10	9,40
dec.06	81,80	9,98	8,23
jan.07	80,46	8,74	10,80
feb.07	85,41	6,48	8,11
mar.07	85,75	6,84	7,41
apr.07	81,69	8,91	9,40
maj.07	93,87	6,13	0,00
jun.07	85,51	6,73	7,75
jul.07	89,16	4,06	6,78
avg.07	85,69	6,23	8,08
sep.07	86,37	6,36	7,27
okt.07	85,40	5,30	9,30
nov.07	82,74	6,58	10,67
dec.07	86,53	6,73	6,74
jan.08	85,84	5,96	8,20
feb.08	81,40	6,33	12,27
mar.08	88,83	6,99	4,18
apr.08	87,28	6,91	5,82
maj.08	87,02	6,61	6,37

se nadaljuje

nadaljevanje

Mesec/Izbrani podatki	Znesek obveznosti, ki so se pobotale z enostranskim in večstranskim pobotom, za katera predloge pripravi podjetje samo med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o. med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri AJPES med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)
jun.08	86,89	7,36	5,74
jul.08	89,60	5,36	5,04
avg.08	86,30	9,51	4,18
sep.08	88,71	7,12	4,17
okt.08	88,31	5,29	6,40
nov.08	88,89	5,26	5,85
dec.08	87,41	4,08	8,52
jan.09	75,88	19,06	5,06
feb.09	84,79	6,84	8,37
mar.09	85,08	4,03	10,89
apr.09	84,48	10,12	5,40
maj.09	83,31	6,17	10,52
jun.09	80,99	3,79	15,23
jul.09	90,86	7,93	1,21
avg.09	90,04	8,42	1,55
sep.09	88,33	10,98	0,69
okt.09	92,20	6,03	1,77
nov.09	87,40	9,70	2,90
dec.09	92,21	2,81	4,99
jan.10	86,05	8,80	5,14
feb.10	91,86	6,26	1,88
mar.10	94,50	4,25	1,25
apr.10	93,14	6,26	0,60
maj.10	91,57	7,25	1,18
jun.10	74,72	10,74	14,54
jul.10	88,46	10,27	1,27
avg.10	88,00	11,26	0,74
sep.10	86,07	13,08	0,85
okt.10	92,96	5,81	1,23
nov.10	93,28	5,41	1,31
dec.10	93,90	4,49	1,60

se nadaljuje

nadaljevanje

Mesec/Izbrani podatki	Znesek obveznosti, ki so se pobotale z enostranskim in večstranskim pobotom, za katera predloge pripravi podjetje samo med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri podjetju E. Kompenzacije d. o. o. med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)	Znesek pobotanih obveznosti pri AJPES med vsemi pobotanimi obveznostmi (v %)
jan.11	92,81	7,19	0,00
feb.11	87,10	6,48	6,42
mar.11	86,12	8,91	4,97
apr.11	78,22	10,04	11,74
maj.11	68,67	13,51	17,82
jun.11	72,04	13,10	14,87
jul.11	80,12	6,29	13,59
avg.11	77,07	0,00	22,93
sep.11	86,47	1,80	11,72
okt.11	65,01	3,79	31,20
nov.11	62,58	4,46	32,96
dec.11	86,99	0,00	13,01
jan.12	65,18	11,77	23,05
feb.12	85,47	3,27	11,26
mar.12	82,67	3,41	13,92
apr.12	68,38	14,23	27,39
maj.12	66,70	7,30	26,01
jun.12	75,80	5,56	18,64
jul.12	79,18	4,07	16,75
avg.12	72,88	6,40	20,73
sep.12	60,05	9,95	30,00
okt.12	74,91	7,79	17,30
nov.12	79,18	7,04	13,78
dec.12	65,18	12,50	22,32
jan.13	74,09	10,64	15,27
feb.13	74,11	9,68	16,21
mar.13	70,68	14,35	14,97
apr.12	74,84	12,21	12,95
maj.13	66,98	12,86	20,16

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Priloga 2: Povprečno število dni poravnave obveznosti in terjatev v Izbranem podjetju od datuma računa do datuma prostovoljnega in obveznega večstranskega pobota pri AJ PES v obdobju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013

Datum pobota/Izbrani podatki	Povprečno število dni poravnave obveznosti	Povprečno število dni poravnave terjatev
15.apr.11	149,1	79,81
20.maj 11	138,53	83,89
10.jun.11	111,58	70,79
22.jul.11	132,63	74,25
19.avg.11	128,83	83,09
23.sep.11	118,86	69,44
21.okt.11	94,94	84,28
25.nov.11	102,68	67,43
23.dec.11	97,24	76,62
20.jan.12	71,69	68,49
17.feb.12	116,49	76,46
23.mar.12	112,06	65,98
20.apr.12	123,08	79,45
25.maj 12	96,07	86,16
22.jun.12	102,41	78,79
20.jul.12	109,26	83,19
24.avg.12	99,61	90,65
21.sep.12	101,50	89,38
19.okt.12	64,42	74,90
23.nov.12	102,09	79,63
21.dec.12	57,88	93,18
25.jan.13	79,42	77,78
22.feb.13	103,31	77,29
22.mar.13	96,74	73,75
26.apr.13	87,09	71,46
24.maj 13	109,56	79,33

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.

Priloga 3: Povprečno število dni poravnave obveznosti in terjatev v Izbranem podjetju od datuma zapadlosti računa do datuma prostovoljnega in obveznega večstranskega pobota pri AJ PES v obdobju od 15. aprila 2011 do 24. maja 2013

Datum pobota/Izbrani podatki	Povprečno število dni poravnave obveznosti	Povprečno število dni poravnave terjatev
15.apr.11	38,58	6,07
20.maj.11	30,9	15,93
10.jun.11	22,42	4,48
22.jul.11	23,13	10,75
19.avg.11	20,11	11,14
23.sep.11	21,7	7,91
21.okt.11	18,82	13,22
25.nov.11	14,52	3,99
23.dec.11	18,75	7,64
20.jan.12	7,34	0,15
17.feb.12	26,54	-1,02
23.mar.12	11,36	7,56
20.apr.12	17,01	9,64
25.maj 12	9,44	11,14
22.jun.12	9,31	7,41
20.jul.12	3,99	13,16
24.avg.12	-8,93	18,21
21.sep.12	3,07	12,87
19.okt.12	-28,94	9,26
23.nov.12	18,97	8,02
21.dec.12	17,46	14,70
25.jan.13	7,71	5,92
22.feb.13	15,53	11,72
22.mar.13	7,96	7,12
26.apr.13	6,07	6,00
24.maj 13	-0,57	8,22

Vir: Izbrano podjetje, Informacijski sistem izbranega podjetja, 2013.